

zvládneš to

NÁDEJ A POMOC V ŤAŽKÝCH CHVÍLÁCH

MAX LUCADO

zvládneš

to

NÁDEJ A POMOC V ŤAŽKÝCH CHVÍLÁCH

MAX LUCADO

Americký originál
You'll get
through this:

©2013 by Max Lucado

Vydavateľ:

Originally published in Nashville,
Tennessee, by Thomas Nelson.
Thomas Nelson is a registered trademark
of Thomas Nelson, Inc.
Published by arrangement with Thomas
Nelson, a division of HarperCollins
Christian Publishing, Inc.

Slovenské vydanie:

©2014 KUMRAN, s. r. o.

www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
reprodukováaná, uložená do
informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo
mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Jana Bálíková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Originál obálky:

Faceout Studio, Jeff Miller

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič

Tlač:

Tlačiareň HEIDY, s. r. o.

Prvé vydanie:

ISBN 978-80-89487-51-6

*Túto knihu venujem Cheryl Greenovej,
vyrovnanej a múdrej žene, naplnenej radosťou a vierou,
ako vďaku za nespočetné hodiny šírenia Božieho posolstva
v rozhlasovej relácii UpWords a v Oak Hills Church.*

Citáty zo Svätého písma:

Sväté písmo, Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2007

Svätá Biblia, Roháček, Slovenská Biblická spoločnosť, 2012

1	Zvládnete to	9
2	Dolu, dolu, až do Egypta	19
3	Sám, no nie celkom opustený	29
4	Hlúposť nenapravíme ďalšou hlúposťou	41
5	Tak toto je výcvikový tábor!	51
6	Čakajme, kým Boh pracuje	65
7	Pozviechať sa viackrát než Bozo	75
8	Je Boh dobrý aj vtedy, keď život nie je dobrý?	85
9	Chce to aj trochu vďačnosti	97
10	A teraz niečo o rodinných škandáloch a darebákoch	107
11	Pomsta nás poteší, no napokon...	117
12	Vládca je váš brat	127
13	Dajme zbohom lúčeniu	137
14	Zachovajte pokoj a pokračujte	147
15	Zlo. Boh. Dobro	159
	<i>Poznámky</i>	167

Ďakujem vynikajúcim redaktorkám Liz Heaneyovej a Karen Hillovej za čas strávený pri editovaní tejto knihy.

Členom vydavateľského tímu Davidovi Mobergovi, Paule Majorovej, Liz Johnsonovej, LeeEricovi Fescovi, Gregovi a Susan Ligonovcom, Jane Muntsingerovej a Pamele McClurovej vyjadrujem vďaku a uznanie za tvorivosť a obetavú prácu.

Stevovi Greenovi a jeho manželke Cheryl, ktorej je venovaná táto kniha. Netúžite po potlesku. Nikdy si nepripisujete zásluhy. No my všetci, čo od vás závisíme, vieme, že bez vašej pomoci by sme klesli ku dnu ako skala.

Z celého srdca ďakujem korektorku Carol Bartleyovej. Vďaka nej a Božej milosti z knihy vymizli moje chyby a preklepy. Stala sa mojou obľúbenou priateľkou a som veľmi rád, že je v tomto tíme.

Hlavný pastor v našom cirkevnom zbore Oak Hills Randy Frazee a náš pomocný pastor Mark Tidwell – som poctený, že vás môžem nazývať svojimi priateľmi.

Cirkevný zbor Oak Hills. Termín vydania tejto knihy sa zhoduje s dvadsiatym piatym výročím našej spoločnej služby. Kiež nám Boh dožičí ešte ďalších dvadsaťpäť rokov!

Margaret Mechinusová, Tina Chisholmová, Ashley Rosalesová a Janie Padillová – dohliadate na všetko od korešpondencie po objednávky kníh. Ešte raz gracias!

David Drury – vždy dostupný telefonicky alebo prostredníctvom e-mailu. Tvoja teologická myseľ je pre mňa požehnaním.

A keďže je toto moja tridsiata kniha z kategórie populárno-náučnej literatúry, ďakujem internetovým, kamenným i pouličným kníhkupectvám za tri desaťročia spolupráce.

A ďakujem aj svojim dcéram a zaťovi – Jenne, Brettovi, Andrei a Sare. V mojom srdci i myšlienkach vám vždy patrí prvé miesto.

Moja drahá manželka Denalyn, si vždy hrejivou a jasnou sviecou v mojej jaskyni. Lúbim ťa.

1. KAPITOLA

zvládnete to

Chvela sa, bola to vnútorná triaška, ktorú som pocítil, len čo som jej položil ruku na plece. Stretol som ju v obchode s potravinami. Nevidel som ju niekoľko mesiacov. Spýtal som sa jej na deti a na manžela a vzápätí jej do očí vhrkli slzy, roztriasla sa jej brada a dozvedel som sa, čo sa stalo. Opustil ju. Po dvadsiatich rokoch manželstva, troch deťoch a tucte sťahovaní odišiel. Vymenil ju za mladší model. Chcela pôsobiť vyrovnané, no nešlo to. Oddelenie s ovocím a zeleninou v potravinách sa zmenilo na svätyňu a útočisko. Plakala medzi paradajkami a hlávkami šalátu. Modlili sme sa. Potom som jej povedal: „Zvládneš to. Nezaobíde sa to bez bolesti a chvíľu to potrvá. No Boh vďaka týmto problémom napokon privodí niečo dobré. Nepodliehaj pochabosti či naivite. No ani zúfalstvu. S Božou pomocou to zvládneš.“

O dva dni neskôr mi telefonoval priateľ. Práve ho vyhodili z práce. Bola to jeho vina. Mal niekoľko hlúpych, nevhodných známkov. Vyjadril sa hrubo a urážlivo. Šéf ho vyrazil. Stal sa z neho päťdesiatšedemročný nezamestnaný manažér v období upadajúcej ekonomiky. Cíti sa hrozne. Žena je nahnevaná. Deti zmätené. Potreboval trochu istoty, tak som ho ubezpečil: „Zvládneš to. Nezaobíde sa to bez bolesti a chvíľu to potrvá. No Boh vďaka týmto problémom napokon privodí niečo dobré. Nepodliehaj pochabosti či naivite. No ani zúfalstvu. S Božou pomocou to zvládneš.“

Potom som sa stretol s mladou dievčinou v kaviarni, kde vypomáhala. Práve skončila strednú školu a dúfala, že o mesiac začne študovať na univerzite. Jej život nebol ľahký. Mala šesť, keď sa rodičia rozviedli. Keď mala pätnásť, zosobášili sa znova, no pred niekoľkými mesiacmi sa zasa rozviedli. A teraz jej dali na výber: buď bude žiť s mamou, alebo s otcom. So zahmleným pohľadom hovorila o tom, ako jej to oznámili. Nemal som jej to možnosť povedať, no buďte si istí, že keď ju nabudúce stretnem, pozriem jej do očí a ubezpečím ju: „Zvládneš to. Nezaobíde sa to bez bolesti a chvíľu to potrvá. No Boh vďaka týmto problémom napokon privodí niečo dobré. Nepodliehaj pochabosti či naivite. No ani zúfalstvu. S Božou pomocou to zvládneš.“

Je to odo mňa opovážlivé, však? Ako si trúfam vraviť čosi také? Kde som nabral odvalu sľubovať niečo podobné v tragickej situácii? Pravdupovediac, v jame. V hlbokkej tmavej jame. Takej strmej, že z nej chlapec nemohol vyliezť. A keby sa o to pokúsil, jeho bratia by ho znova sotili nadol. Pretože práve oni ho tam hodili.

A len čo došiel Jozef k svojim bratom, zbliekli Jozefovi jeho tuniku, tú pestrofarbistú tuniku, čo mal na sebe, chytili ho a hodili do cisterny. Cisterna bola prázdna, voda v nej nebola. Potom si posadali a jedli. (Gn 37, 23 – 25)

Bola to opustená cisterna. Po jej bokoch vyčnievali rozoklané skaly a korene. Sedemnásťročný chlapec ležal na dne. Jemné páperie na brade, vyháknuté ruky a nohy. Zápästia i členky mal zviazané. Ležal na boku, s kolenami pritlačenými k hrudi, stiesnený v malom priestore. Oči mal rozšírené od strachu. Hlas zachrípnutý od kriku. Niežeby ho bratia nepočuli. O dvadsaťdva rokov neskôr, keď hladomor skrotil ich namyslenosť a ich pýchu nahlodol pocit viny, priznali: „Videli sme úzkosť jeho duše, keď nás úpenlivo prosil, ale my sme nepočúvali“ (Gn 42, 21).

Toto sú Abrahámovi pravnuci. Jakubovi synovia. Posli šíriaci Božiu zmluvu v galaxii ľudí. Kmene ponesú ich štandardy. V ich rodokmeni sa objaví meno Ježiša Krista. V Písme sú obdobou kráľov. A predsa boli v ten deň ukážkou nefunkčnej rodiny z bronzovej doby. Mohli by mať vlastnú televíznu reality šou. V tieni platanu, kde mohli dobre počuť Jozefove prosby, prežúvali mäso zo zveriny a podávali si mech s vínom. Krutí a suroví, srdcia stvrdnuté ako kanaánska púšť. Obed pre nich znamenal viac ako vlastný brat. „Nenávideli ho a neboli schopní príveto sa s ním rozprávať... znenávideli ho ešte väčšmi... nenávideli ho... jeho bratia žiarlili“ (Gn 37, 4 – 5. 8. 11).

A tu je dôvod. Otec Jozefa rozmaznával ako drahocenné jahňa. Jakub mal dve ženy, Liu a Ráchel, no jedinú lásku – Ráchel. Keď Ráchel zomrela, Jakub udržoval jej pamiatku nažive tak, že sa podlizoval ich prvému synovi. Bratia po celý deň pracovali. Nosili zodraté oblečenie, no Jozefovi dal Jakub ručne zošívaný pestrofarebný plášť s vyšívanými rukávami. Spali v prístrešku pre robotníkov. On mal sám pre seba veľkú izbu. Keď hnali na pastvu rodinné stádo, otcov obľúbenec Jozef zostával doma. Jakub sa k jedenástročnému synovi správal ako k prvorodenému. Bratia si pri pohľade naňho odplúvali.

Ak povieme, že rodina bola v kríze, je to, akoby sme skonštatovali, že hurikán môže ohroziť slamenú chatrč.

Bratia chytili Jozefa ďaleko od domu a od otcovej ochrany a začali sa k nemu správať veľmi agresívne. „Zobliekli Jozefovi jeho tuniku... chytili ho a hodili do cisterny“ (Gn 37, 23 – 24).¹ Spurné slovesá. Nechceli Jozefa len zabiť, ale aj ukryť jeho telo. A mali plán, ako vraždu ututlať. „Povieme, že ho zožrala divá zver“ (Gn 37, 20).

Jozef nevidel hrozbu. Nevstal v ten deň z postele s myšlienkou: *Radšej by som si mal obliecť niečo s vypchávkami, pretože toto je deň, keď ma hodia do jamy.* Útok ho zastihol nepripraveného.

A takisto je to s vami. Jozefova „jama“ prišla v podobe cisterny. Tá vaša možno prišla v podobe diagnózy, náhradného domova,

zranenia či psychickej traumy. Jozef okúsil nenávisť a hodili ho do jamy. A ako je to s vami? Uvrhli vás do radu na úrade práce a zabudli na vás, ocitli ste sa opustení v rozvodovej situácii či zneužití v posteli. V jame. Je to istý druh smrti, neúprosný, oberajúci o životnú energiu. Niektorí ľudia sa nikdy nepozviechajú. Život je obmedzený na jediné: uniknúť pred ďalšími ublíženiami. Nie je to jednoduché. Z jamy sa nevylieza ľahko.

Jozefov príbeh sa pred tým, než nastal zvrät k lepšiemu, ešte zhoršil. Odvrhnutie viedlo k zotročeniu, zvädzaniu a napokon k uväzneniu. Dostával zákerné údery. Predali ho. Zle s ním zaobchádzali. Ľudia mu dávali sľuby, ktoré potom porušili, ponúkali mu dary len preto, aby si ich vzali späť. Zdalo sa, že je doživotne odsúdený na to, aby mu ubližovali.

Nikdy sa však nevzdal. Nepodľahol zatrpknutosti. Hnev uňho nikdy neprerástol do nenávisť. Srdce mu nezatvrdlo, neopúšťalo ho odhodlanie. Nielenže prežíval, dokonca prekvital. Stúpал ako balón naplnený héliom. Dvoran egyptského faraóna ho vo svojom dome povýšil do funkcie správcu. Správca žalára mu podriadil všetkých svojich väzňov. A faraón, najvyšší vládca na zemi, potľapkal Jozefa po pleci a vymenoval ho za svojho prvého ministra. Ku koncu života bol Jozef druhým najvplyvnejším mužom vo svojej generácii. Tvrdenie, že zachránil svet od smrti hladom, nie je prehnané. Takže ako to vyzerá, keď to zhrnieme?

Jozef

Syn Jakuba

Vyznamenaný absolvent univerzity tvrdých úderov

Šéf globálneho úsilia o záchranu ľudstva

Vo všetkom uspel

Ako to? Ako sa mu mohlo tak dariť uprostred tragédie? Nemusíme o tom špekulovať. Asi o dvadsať rokov neskôr sa úlohy

vymenili, Jozef bol silný a jeho bratia slabí. Prišli za ním naplnení strachom. Báli sa, že bude chcieť vyrovnať skóre a uvrhne ich do jamy, ktorú im sám pripraví. No Jozef to neurobil. A jeho vysvetlenie je pre nás inšpirujúce.

Vy ste síce snovali proti mne zlo, ale Boh to obrátil na dobro, aby uskutočnil to, čo je dnes, aby zachránil život mnohým ľuďom. (Gn 50, 20)

V Božích rukách sa zamýšľané zlo stáva napokon dobrom.

Jozef sa pevne upäl k tomuto príslubu. Nič v jeho príbehu nepopiera *prítomnosť* zla. Práve naopak. Všade sú krvavé škvrny a slzy. Jozefovo srdce sa odieralo o skaly nelojálnosti a nespravodlivosti. No Boh vždy znova a znova vykupoval bolesť. Roztrhaný plášť sa zmenil na kráľovský. Jama na palác. Členovia zlomenej rodiny napokon starli spoločne. Tie isté skutky, ktoré mali Božieho sluhu zničiť, ho napokon posilňovali.

„*Snovali* ste proti mne zlo,“ povedal Jozef svojim bratom a aj v hebrejskom texte je použité slovo spojené s tkaním.² „*Tkali* ste zlo,“ vravel, „no Boh ho *pretkal* na dobro.“

Boh, Majster tkáč. Napína priadzu a votkáva farby, drsné miesta popretkáva zamatovou priadzou, bolesť potešením. Nič neunikne jeho dosahu. Každý kráľ, despota, ráz počasia či molekula, všetko je pod jeho velením. Posúva člnok dozadu a napred pomedzi generácie, a keď to robí, vynára sa plán. Satan tká; Boh pretkáva.

A Boh, Majster staviteľ. Taký je zmysel Jozefových slov. Boh to obrátil na dobro, aby *uskutočnil to*...³ Hebrejské slovo tu preložené ako *uskutočnil* je stavebný termín.⁴ Opisuje budovanie projektu podobného tomu, okolo ktorého idem každé ráno autom. Tri cestné pruhy sú zredukované na jeden, čo mení rannú dopravu na každodennú zápchu. Medzištátny projekt, rovnako ako ľudské dejiny, sa vyvíjal už pred začiatkom času. Nad hlavami sa nám týčia žeriavy.

Robotníci mávajú výstražnými značkami, iní pracujú s lopatami a niekoľko miliónov z nás sa ponosuje. Nuž prinajmenšom ja. *Kolko to potrvá?*

Susedia, ktorí bývajú vedľa nás, majú k projektu iný postoj. Obaja manželia sú diaľniční inžinieri, poradcovia ministerstva dopravy. Znášajú rovnaké zápchy a obchádzky ako my ostatní, no vyrovnanejšie. Prečo? Vedia, ako sa budú vyvíjať tieto projekty. „Istý čas to potrvá,“ reagujú na moje ponosy, „no dokončia to.“ Videli plány.

Ak nám Boh poskytol možnosť spoznať príbeh, ako je Jozefov, umožnil nám nahliadnuť do svojich zámerov. Kolký zmätok! Bratia sa zbavili brata. Nároky. Hladomory a rodinné zvady roztrúsené ako kince a vrecia z cementu na voľných plochách. Satanova logika bola zlovestná a jednoduchá: zničiť Abrahámovu rodinu a tak zničiť aj jej semeno, Ježiša Krista. Zdá sa, že celé peklo sa zameralo na Jakubových synov.

No pozorujme pri práci Majstra staviteľa. Odstraňoval sutiny, stabilizoval štruktúru a spájal nosníky, až kým sa chaos z Knihy Genezis 37, 24 („Chytili ho a hodili do cisterny“) nestal triumfom v 50. kapitole, verš 20 („... zachránil život mnohým ľuďom“).

Boh ako Majster tkáč, Majster staviteľ. Napravil Jozefov príbeh. Nemôže napraviť aj ten váš?

Zvládnite to. Neobávajte sa, že nie. Všetci to zvládneme. Máme pocit, že nás už nikdy neopustí depresia, neustane rev, neodíde bolesť. A tak v jamách, obklopených strmými stenami a nahnevanými bratmi, uvažujeme: *Rozjasní sa alebo ešte niekedy? Stane sa toto bremeno ľahším?* Cítíme sa uviaznutí, uväznení, zamknutí. Vyjdeme vôbec z tejto jamy?

Áno! Vyslobodenie je v Biblii tým, čím je džezová hudba v Amerike v posledný deň pred Popolcovou stredou: je odvážne, výstredné a je všade.

Z jamy levovej pre Daniela, z väzenia pre Petra, z brucha veľryby pre Jonáša, z Goliášovho tieňa pre Dávida, z búrky pre učeníkov, z choroby pre malomocných, z pochybností pre Tomáša, z hrobu pre Lazára a z okov pre Pavla. Boh nás z toho dostane, lebo nás sprevádza. *Na ceste cez Červené more po suchu* (Ex 14, 22), *na ceste po púšti* (Dt 29, 5), *na ceste tmavou dolinou* (Ž 23, 4) a *na ceste cez veľké vody* (Ž 77, 20). Boh obľubuje slovesá *pohybu*:

Keď sa budeš *brodiť* vodami, budem s tebou,
a keď budeš *kráčať* riekami, nepotopia ťa,
keď *pôjdeš* cez oheň, nepopáliš sa
a plameň nebude horieť na tebe. (Iz 43, 2)⁵

Nebude to bezbolestné. Vyplakali ste poslednú slzu či dostali poslednú dávku chemoterapie? Nemusí to byť tak. Zmení sa vaše nešťastné manželstvo v okamihu na šťastné? Nie je to pravdepodobné. Dostali ste výnimku a nebudete musieť nikdy ísť na cintorín? Zaručí vám Boh, že nebudete musieť zápasiť a budete prevíťvať v plnej sile? Nie v tomto živote. No zaväzuje sa, že pretká vašu bolesť na niečo vyššie.

Nebude to rýchle. Keď Jozefa odvrhli jeho bratia, mal sedemnášť. A keď ich znova uvidel, mal tridsaťsedem. Kým uvidel svojho otca, prešli ďalšie dva roky.⁶ Niekedy si Boh dáva načas. Stodvadsať rokov, kým pripravil Noema na potopu, osemdesiat rokov, kým pripravil Mojžiša na jeho poslanie. Boh povolal mladého Dávida, aby sa stal kráľom, no vrátil ho na pastvinu s ovcami. Povolal Pavla, aby sa stal apoštolom, a potom ho asi na tri roky izoloval v Arábii. Ježiš bol na zemi tri desaťročia, kým vytvoril niečo viac ako kuchynský stôl. Ako dlho to Bohu potrvá vo vašom prípade? Možno si dá načas. To zlé nám nevynahradí dobrým v priebehu minút, no v priebehu života.

Boh však využije vaše problémy na to, aby ich obrátil na dobro. Vidíme dokonalý problém; Boh vidí dokonalú šancu trénovať,

skúšať a učiť budúceho prvého ministra. Vidíme väzenie; Boh vidí vypalovaciu pec. Vidíme hladomor; Boh vidí premiestnenie svojho vyvoleného rodu. Nazývame to Egypt; Boh to nazýva ochrannou väzbou, v ktorej môžu Jakubovi synovia uniknúť pred barbarským Kanaánom a v pokoji plodne znásobovať svoj počet. Vidíme satanove triky a úklady. Boh vidí satana podrazeného a jeho plány zmarené.

Poviem to jasne. Ste verziou Jozefa vo svojej generácii. Predstavujete výzvu pre satana a jeho plány. Nesiete v sebe niečo Božie, niečo vznešené a sväté, čo svet potrebuje – múdrosť, láskavosť, milosrdnosť, zručnosť. Ak sa satanovi podarí zneutrálizovať vás, môže umlčať váš vplyv.

Jozefov príbeh je v Biblii preto, aby nás poučil, že Boh pretromfne zlo. To, čo satan zamýšľa ako zlo, Boh, Majster tkáč a Majster staviteľ, vykúpi na dobro.

Jozef by ako prvý povedal, že život v jame páchne. No zápach v jame nás núti pozerať nahor. Niektu tam *zhora* musí zísť *sem dolu* a podať nám ruku. Boh to urobil pre Jozefa. A v správnom čase, správnym spôsobom urobí to isté pre vás.

2. KAPITOLA

dolu, dolu,
až do Egypta